

Oponentský posudok.

Mgr.art. Peter Palik ArtD. patrí medzi úspešných absolventov réžie a dramaturgie Katedry bábkarskej tvorby DF VŠMU. Počas svojej kariéry, ktorá ho priviedla na profesionálne javiská bábkových a činoherných divadiel má za sebou relatívne bohatú umeleckú činnosť a vcelku prítažlivé umelecké výsledky.

Peter Palik je režisérom, ktorý svojim štýlom nadviazal na česko-slovenskú tradíciu bábkových inscenácií - na koncepciu kedysi sformovanú na Slovensku Jozefom Mokošom a v Čechách Josefom Kroftom. Ide o koncepciu bábkovej inscenácie s kreatívnym uplatnením herca na scéne. Ak kedysi takýto typ syntetického divadla akcentoval herca a bábkou, Palik vnímajúc nové inscenačné impulzy posúva možnosti syntetického divadla o hru s materiálom (rozumej animáciu a inscenáciu materiálu) ako integrálnej časti inscenácia, ktorá má nielen ilustratívny, ale významotvorný akcent.

Palik je režisérom, ktorý inscenuje text, potrebuje literárnu predlohu – je teda do istej miery tradicionalista alebo klasik. Tým chcem povedať, že nie je režisérom postdramatického divadla. To však neuberá na hodnotách jeho inscenácií, najmä tých väčších, realizovaných v náročnej výtvarnej koncepcii. Nie náhodou si vyberá kvalitných výtvarníkov. Často spolupracuje s Evou Farkašovou, ktorej umenie je vždy zárukou inscenačnej kvality a ktorá – spoločne s P. Palikom uplatňuje princíp výtvarnej skratky – vedúcej k výtvarnej metafore. To umožňuje posilnenie inscenačného posolstva a podpore kreatívneho, imaginatívneho prístupu aj na strane druhej, teda aj u diváka.

Peter Palik však nie je vždy „viazaný“ textom, v školskej inscenácii Panoptikum Notre Dame si zvolil pohybové, temer nonverbálne divadlo s využitím animácie štylizovaných objektov a štylizovanú bábkou nielen ako znak ale aj ako symbol. Palik rozumejúc svojmu remeslu umne narába s hercom, s bábkou, objektom a materiálom, toto všetko využívajúc v prospech sofistikovane postaveného inscenačného diela. Palik si vie veľmi dobre vybrať široké spektrum inscenačných výrazových prostriedkov bábkového, objektového a materiálového divadla, ktorého „hýbateľom“ je herec. Ruka v ruke s tým idú dramaturgické schopnosti a zručnosti, ktoré sa u Palika dobre s tými režijnými dopĺňajú.

Pre habilitačné konanie predložil Mgr. art Peter Palik ArtD. tri svoje inscenácie. Dve z nich režíroval na scénach profesionálnych bábkových divadiel a jednu v činohernom divadle. Výber týchto troch inscenácií svedčí o tom, že P. Palik ako „dramaturg“ svojej habilitácie ponúkol azda to najlepšie, čo vo svojom portfóliu našiel.

Pre všetky tri inscenácie je typická inscenačná a realizačná náročnosť, výtvarná atraktivnosť a odborná i divácka úspešnosť, a dobrá evaluácia umeleckého výsledku premietnutá do rôznych ocenení.

V inscenácii hry Jána Ozábala Zvedavý sloník (Bábkové divadlo v Žiline) tvorcovia priniesli v našom prostredí nové bábkarské technológie inšpirujúc sa dielom svetoznámeho bábkarského a dimensionálneho dizajnéra, Američana Michaela Curryho, ktorý pravidelne spolupracuje s režisérmi takých mien ako sú Robert Lepage, Nicholas Hytner či Julie Taymor (či s telesami Cirque du Soleil, Metropolitan Opera či London's Royal National Theatre). S nenápadnou temer zabudnutou hrou Zvedavý sloník - inšpirovanou Kiplingovou rozprávkou sa tak na Slovensku objavili zaujímavé technológie a princípy vedenia bábok. Tieto technológie sú v princípe inšpirované ázijskými kultúrami. V inscenácii Petra Palika a výtvarníčky Evy Farkašovej bolo možné rozpoznať aj vplyv režisérky Julie Taymor konkrétne jej svetoznámych broadwayským muzikálom Leví kráľ. Napriek tomuto vytvoril režisér autonómnu inscenáciu, ktorú oceňujem najmä pre jeho schopnosť vytvoriť z jednoduchej krátkej zastaranej kultovej predlohy súčasnú adaptáciu a jej úspešnú realizáciu. Inscenácia je inšpiráciou v zmysle prínosu v oblasti nových bábkarských technológií v stredoeurópskom prostredí. Mala mimoriadnu technologickú náročnosť, ktorá vyžadovala v ďalšej fáze aj úžasnú bábkohereckú zručnosť. Dnes už bábok vidíme v strednej Európe pomenej. Zaiste to súvisí aj s výrobnotechnologickými nárokmi, vyžadujúcimi finančné zabezpečenie. Je povzbudivé, že máme aj na Slovensku schopných tvorcov, iba je škoda, že im nevytvárame dostatočné podmienky na uplatnenie svojich umeleckých zručností a ambícií. Nenápadný Zvedavý sloník nech je teda impulzom pre malé veľké diela. Palikova a Farkašovej inscenácia zaujala nielen odbornú verejnosť, ale aj široké divácke spektrum.

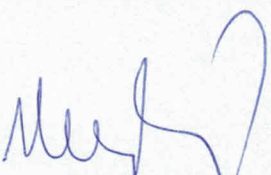
V inscenácii Malý princ, ktorú realizoval režisér Peter Palik v Divadle Jána Palárika v Trnave šlo o originálnu režijno-výtvarnú koncepciu Evy Farkašovej a Petra Palika. V inscenácii boli využité bábkarské postupy a bolo zaujímavé sledovať, ako si s animáciou figuratívnych bábok, štylizovaných objektov a materiálu – v tomto prípade papiera, poradili herci činoherného divadla. (Nakoniec v už spomínanom broadwayskom muzikále s bábkami hrali muzikáloví herci a tanečníci.) Palik rád chodí po nevyšliapaných chodníčkoch a v trnavskej inscenácii mu to prinieslo nielen efekt, ale aj úspech. Nemám v úmysle opisovať inscenáciu Malého princa, iba chcem zdôrazniť dômyselnú výtvarno-režijnú koncepciu s množstvom nápadov, postavenú na princípe imaginácie, na skvelej inscenačnovo-výrazovej jednote, postavenej na práci herca, animujúceho materiál a bábku v nesamoučelných variáciách v slede jednotlivých obrazov. Malý princ patrí k predlohám, ktorých dramatické realizácie temer pravidelne nebývajú úspešné. V jednom rozhovore mi aj taký skúsený režisér akým bol Josef Krofta povedal, že Malého princa by si nikdy netrúfal režírovať. Sama som videla asi sedem

neúspešných divadelných realizácií Malého princa. Zamýšľala som sa nad tým, prečo mi Palikova a Farkašovej inscenácia nielen, že nevadila, ale považujem ju za úspešnú a to hneď z viacerých dôvodov – po prvé – prekonáva divadelné druhové hranice, je mimoriadne štýlovo čistá –po všetkých stránkach a naviac, Palik s Farkašovou vystihli, že sila autorovej predlohy musí byť – aj keď nie prekonaná, tak aspoň v divadelnom tvare kvalitatívne vyvážená – a to sa tvorcom podarilo prostredníctvom výtvarného uchopenia látky, prostredníctvom jej zhmotnenia a vizualizácie. Vizualizácia podporuje dielo A. S. – Exupéryho a dáva priestor aj divákovej imaginácii.

V ďalšej predloženej inscenácii s názvom Zhavranelí, adaptácii známej ľudovej rozprávky, (divadelný text Jozef Mokoš) sme v inej výtvarnej poetike (bábky a scéna Martina Fintorová, kostýmy Elisabeth Wittgruber), videli zrelé inscenačné dielo, ktoré vychádza o.i. z fenoménu využitia štylizovaného prírodného materiálu, vo funkcii divadelného znaku. Inscenátori sa inšpirovali prvkami rituálu, rámcovali hlavný dej rozprávky predkresťanskými zvykmi (predovšetkým zničenie Moreny ako symbolu odchádzajúcej zimy, či niečoho zlého) a zdôraznili prostredie slovanskej identity, do ktorého príbeh situovali. Tak ako aj v iných inscenáciách Petra Palika, aj v tejto zohrala dominantnú úlohu choreografická stránka divadelného aranžmán (pohybová spolupráca Stanka Vlčeková) a hudobná zložka – autorom hudby bol Martin Geišberg. Divadelná ilúzia tu vznikala na báze pohybu a spevu herca, hre herca s prírodným materiálom (tentoraz drevo – v podobe konárov, koreňov, samorastov), animácie prírodného materiálu či štylizovaných zvieracích tvarov. Vznikla inscenácia, ktorá má svoju špecifickú estetiku, vysokú štylizovanosť a emočnú silu.

Na základe výsledkov umeleckej tvorby Petra Palika a predložených komplexných materiálov odporúčam komisii, aby bol Mgr. art. Petrovi Palikovi ArtD udelený titul docent.

V Bratislave, 1. 3. 2017

Prof. Ida Hledíková, PhD.